

การจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมของคนพลัดถิ่น

ชาวจีน อินเดีย และพม่า

: กรณีศึกษาประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย

โสภณา ศรีจำปา* เอี่ยม ทองดี** เรณู เหมือนจันทร์ไชย**

โครงการวิจัยนี้เป็นโครงการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีอาชชีวนในด้านการจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนพลัดถิ่นในประเทศไทยและประเทศมาเลเซียในมิติต่างๆ เพื่อเสนอเป็นนโยบายหรือแนวทางด้านประสาสังคมวัฒนธรรมอาเซียนในการสร้างอัตลักษณ์อาเซียน เพื่อให้อาเซียนเป็นสังคมที่มีเอกภาพ เอื้ออาทร และนำไปสู่สังคมสุขภาวะ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่กรุงเทพมหานครนครสวรรค์ ตาก และสมุทรสาคร โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การจัดเวทีเสวนาระดมความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายชาวไทยเชื้อสายจีน ชาวไทยเชื้อสายอินเดีย และชาวพม่า ซึ่งการศึกษาได้แสดงลักษณะการจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนพลัดถิ่นในประเทศไทยในมิติต่างๆ 3 ลักษณะ ได้แก่

1. การจัดการความหลากหลายในการปรับตัวของคนพลัดถิ่นในลักษณะเป็นผู้หนีร้อนมาพึ่งเย็น โดยเรียนรู้ภาษา การสื่อสารด้วยฝักฝืนตนเองบนชีวิตการทำงาน สร้างชุมชนบทวิถีกุ่มชาติพันธุ์บนฐานการประกอบอาชีพ เสริมสร้างการอนุรักษ์ พัฒนา และสืบสานอัตลักษณ์ด้วยความภูมิใจอัตลักษณ์ เคารพอัตลักษณ์ผู้อื่น เข้าถึงการแพทย์และสาธารณสุขแบบพึ่งตนเอง พึ่งพาและพึ่งพิงจนเป็นแบบเดียวกับกลุ่มอื่น เน้นความสำคัญยิ่งในการศึกษาของบุตรหลาน อยู่ร่วมกับกลุ่มอื่นด้วยความเอื้ออาทร แบ่งปัน และมีส่วนร่วมพัฒนาด้วยการสำนึกในความกตัญญูกตเวที

2. การจัดการความหลากหลายในการปรับตัวของสังคมไทยในลักษณะปรับทัศนคติยอมรับมิตอาชชีวนในความเป็นสังคมไร้พรมแดน ซึ่งต้องเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันและมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม เคารพในสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียมในฐานะมนุษย์ชาติ อยู่ร่วมกันบนวิถีแห่งคุณธรรม เน้นความสำคัญของเด็กและเยาวชน มีน้ำใจเมตตา เอื้ออาทร และแบ่งปันบนรากฐานอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ

3. การจัดการความหลากหลายในการปรับตัวของประเทศไทย ในลักษณะปรับกฎหมายและนโยบายให้สอดคล้องกับวิถีปฏิบัติที่เป็นสากลควบคู่กับการยอมรับคุณค่า ความสำคัญในความหลากหลายทางภาษาวัฒนธรรมแล้วนำมาใช้เป็นพลังขับเคลื่อนการอยู่ร่วมกันโดยส่งเสริมวิถีการศึกษา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เท่าเทียมเพื่อเข้าถึงเป้าหมายสูงสุดของชีวิต สร้างโอกาสการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการมีส่วนร่วมพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของสังคมทุกกลุ่ม

ทั้งนี้ การจัดการความหลากหลายดังกล่าวต้องตั้งอยู่บนวิถีอาเซียนตามปฏิญญาอาเซียนที่กำหนดว่า 1) หลักการเคารพซึ่งความเท่าเทียม อำนาจอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดนและอัตลักษณ์ของแต่ละชาติ 2) หลักการไม่ถูกแทรกแซงกิจการภายใน การแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี และ 3) หลักการไม่ใช้กองกำลังทหาร

ข้อเสนอแนะ

- 1) คนไทยต้องจัดการความหลากหลายในอัตลักษณ์ตนเองที่เป็นบุรุษลักษณะในสายตาชาวต่างชาติและคนพลัดถิ่นให้เป็นเชิงบวกหรือเป็นเอกลักษณ์ที่เกื้อกูลต่อการสร้างอัตลักษณ์อาเซียน
- 2) สังคมไทยต้องยึดมั่นการจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมแบบสันติวิธีบนรากเหง้าอารยธรรมตนเองผ่านกระบวนการยอมรับการคงอยู่ของความหลากหลายทางวัฒนธรรมทั้งแบบการรวมตัวและแบบการแตกตัวตามนิยามคนพลัดถิ่นที่โรบิน โคเฮินกล่าวไว้

ทีมวิจัย :

อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์โสภณา ศรีจำปา
E-mail : sophana.sri@mahidol.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอี่ยม ทองดี
E-mail : iam2494b@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เรณู เหมือนจันทร์เขย
E-mail : renuaor2517@gmail.com

